

Sygn. akt VIII Ga 190/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczym

w składzie:

Przewodniczący : sędzia Wojciech Wołoszyk

Protokolant : stażysta Anna Biskup

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2022 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

sprawy z powództwa G. M.

przeciwko A. P.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 1 czerwca 2022 r. , sygn. akt VIII GC 1350/19

1) oddala apelację ;

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej , tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego , kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu do dnia zapłaty.

Sygn. akt VIII Ga 190/22

UZASADNIENIE

W sprawie o sygn. akt VIII GC 1350/19 , powódka G. M. prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą (...) domagała się zasądzenia od pozwanej A. P., kwoty 31.980,00 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od dnia 16 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenia na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu. Pozew dotyczył czynszu najmu 10 sztuk torów bowlingowych wraz z osprzętem oraz wyposażenia kręgielni za miesiąc styczeń 2016 r. Pozew wniesiono do Sądu Rejonowego w Lublinie. Nakazem zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym, w dniu 21 lutego 2019 roku orzeczono zgodnie z żądaniami zawartymi w pozwie. W sprzeczności od nakazu zapłaty pozwana zakwestionowała fakt zawarcia umowy najmu. Sprawę przekazano do Sądu Rejonowego w Bydgoszczy.

W sprawie o sygn. akt VIII GC 1023/21 powódka G. M., prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą (...) domagała się zasądzenia od pozwanej A. P., kwoty 31.980,00 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od dnia 16 lutego 2016 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenia na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu. Pozew dotyczył czynszu najmu 10 sztuk torów bowlingowych wraz z osprzętem oraz wyposażenia kręgielni za miesiąc luty 2016 r. Pozew wniesiono do Sądu Rejonowego w Lublinie. Sprawę przekazano do Sądu Rejonowego w Bydgoszczy.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 13 stycznia 2020 roku orzeczono zgodnie z żądaniami zawartymi w pozwie. W sprzecznie od nakazu zapłaty pozwana, oprócz innych zarzutów, zakwestionowała autentyczność przedstawionej przez powódkę umowy najmu. Na dalszym etapie postępowań strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska.

Postanowieniem z dnia 26 listopada 2022 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt VIII GC 1023/21 obie sprawy połączono na podstawie art. 219 k.p.c. do wspólnego rozpoznania.

Sąd Rejonowy ustalił, iż w dniu 28 kwietnia 2010 roku A. P. i P. S. (1) zawarły umowę spółki cywilnej (...) Celem spółki było prowadzenie działalności gospodarczej obejmującej wynajęcie lokalu i organizację (...). Na podstawie umowy z dnia 28 listopada 2011 roku w poczet współników (...) przyjęto G. M.. Ze spółki ustąpiła P. S. (1). Bezsprzeczne było, iż punkt znajdował się w dzierżawionym budynku w (...) przy (...). W lokalu umieszczono 10 torów bowlingowych wraz z osprzętem, stoły bilardowe, oraz wyposażenie pomieszczeń klubowych i biurowych. W pomieszczeniach zainstalowano instalację klimatyzacyjną.

Pismem z dnia 3 września 2013 roku pozwana złożyła powódce oświadczenie, zgodnie z którym wypowiedziała udział w spółce (...)

W styczniu i lutym 2016 roku pozwana prowadziła w dalszym ciągu działalność gospodarczą w lokalu przy (...) w (...). Z ruchomości wymienionych w § 1 dokumentu umowy najmu załączonego do pozwów w pomieszczeniach zajmowanych przez pozwaną pozostała klimatyzacja. Pozostałe elementy wyposażenia zostały wywiezione i złożone w magazynach w miejscowości (...) w okolicach (...). Pozwana nie miała dostępu do magazynów.

Oba powództwa rozpoznawane w sprawie wytoczono w 2019 roku.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów oraz wydruków przedłożonych przez strony w zakresie, w jakim nie budziły wątpliwości i nie były kwestionowane.

Dokument zatytułowany „Umowa najmu rzeczy ruchomej” na k. 18 i nast. akt, sąd potraktował jako źródło danych o twierdzenia powódki, nie ustalając faktu zawarcia umowy o treści w nim zawartej. Wobec powyższego Sąd nie znalazł podstaw do weryfikowania autentyczności dokumentu umowy najmu przedłożonej przez powoda do pozwów.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody z opinii biegłego sądowego i dokumentów zawartych w aktach postępowania IX GC 91/15 w Sądzie Okręgowym w Poznaniu, uznając je za nieistotne dla rozstrzygnięcia w sprawie. W ocenie Sądu względy ekonomiki procesowej i logiczna ocena zasadności kontynuowania procesu przemawiają za pominięciem m.in. dowodu z opinii biegłego, gdy sprawa dojrzała do rozstrzygnięcia bez konieczności weryfikowania wiarygodności dokumentu.

Sąd w zakresie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia uznał za zgodne z prawdą zeznania świadków Ł. S. (1), A. M., E. P., M. P. i stron. Przy ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd miał na uwadze treść art. 233 § 1 k.p.c., zgodnie z którym, ocenia on wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Sąd Rejonowy zważył, iż w sprawie spornym było istnienie umowy najmu rzeczy ruchomej. Ponieważ pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń powódki, koniecznym było rozpoczęcie rozważań od tego zagadnienia. Zgodnie bowiem z art. 117 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba, że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. W sprawie należało przeanalizować roszczenie przedsiębiorcy z tytułu umowy najmu.

Tymczasem zgodnie z art. 118 k.p.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. W dniu 9 lipca 2018 roku doszło do

zmiany powołanej regulacji ustawą z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw. Wprowadzono zapis, zgodnie z którym koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata. Tymczasem zgodnie z art. 5 ust. 1 powołanej ustawy do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Pamiętać należy, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Wymagalność roszczenia należy łączyć z upływem ostatniego dnia, w którym dłużnik może spełnić świadczenie zgodnie z treścią zobowiązania. Roszczenia dochodzone w niniejszym postępowaniu miały stać się wymagalne w styczniu i lutym 2016 roku, kiedy pozwana miałaby obowiązek uczynić zadość roszczeniu powódki. Odpowiednio 3 - letni termin przedawnienia upłynąłby zatem z końcem 2019 roku. Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 2 k.c. bieg przedawnienia przerywa się m.in. przez każdą czynność przed sądem, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Oba powództwa wytoczono w 2019 roku. Nie doszło zatem do upływu terminu przedawnienia roszczeń sformułowanych w pozwach.

Sąd zważył ponadto, że zgodnie z art. 659 § 1 k.c. przez umowę najmu wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do używania przez czas oznaczony lub nie oznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz. Stosunek prawny najmu ma charakter dwustronnie zobowiązujący i wzajemny. Ekwiwalentem świadczenia wynajmującego, które polega na oddaniu rzeczy do używania, jest świadczenie najemcy, polegające na płaceniu umówionego czynszu. W sprawie jednoznacznie ustalono, iż w styczniu i lutym 2016 roku z ruchomości wymienionych w § 1 dokumentu umowy najmu załączonego do pozwów w pomieszczeniach zajmowanych przez pozwaną pozostała klimatyzacja. Pozostałe elementy wyposażenia zostały wywiezione przez powódkę i złożone w magazynach w miejscowości (...) w okolicach (...). Okoliczność wywiezienia wyposażenia potwierdziła większość przesłuchanych świadków i strony. Ustalono również, że pozwana nie miała dostępu do magazynów.

Tymczasem zgodnie z przepisem art. 662 k.c. wynajmujący powinien wydać najemcy rzecz w stanie przydatnym do umówionego użytku. Wydanie niewątpliwie polega na stworzeniu możliwości faktycznego używania rzeczy. W sprawie doszło do wydania przedmiotu najmu. Dalsze decyzje powódki jednak zmieniły zaistniały stan rzeczy. Opróżnienie pomieszczeń zajmowanych przez spółkę stron z wyposażenia mającego być przedmiotem najmu, z jednej strony pozbawiło pozwaną możliwości realizacji umowy polegającej na korzystaniu z rzeczy, z drugiej strony - w ocenie Sądu - wskazywało na wolę doprowadzenia do ustania stosunku najmu, którego istotą było pozostawienie przedmiotu umowy w rękach najemcy. Zwłaszcza, że w sprawie ustalono, iż niektóre przedmioty zostały w późniejszym czasie np.: sprzedane (tory bowlingowe - jak wskazał świadek Ł. S. (1) - mogły być sprzedane w 2015 roku).

Umowa, na którą powoływała się strona powodowa przewidywała w § 4 możliwość natychmiastowego wypowiedzenia umowy. W myśl przepisu art. 60 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny. W ocenie Sądu w sposób dorozumiany taka wola została wyrażona przez powódkę na skutek opisanej sekwencji zdarzeń. Zwłaszcza, że jak wynikało z oświadczenia pozwanej z dnia 3 września 2013 roku, zakomunikowała ona wypowiedzenie udziału w spółce (...), co poddało pod wątpliwość możliwość kontynuowania działalności celowej spółki.

W ocenie Sądu powódka swoim działaniem w sposób dorozumiany wypowiedziała umowę najmu w zakresie w jakim pozbawiła pozwaną możliwości dysponowania przedmiotem najmu. Ustanie trwania umowy zwolniło obie strony z obowiązku wzajemnych świadczeń. Niezależnie jednak od oceny możliwości uznania za skuteczne rozwiązania umowy, na którą powołuje się powódka per facta concludentia, brak możliwości dysponowania ruchomościami, które miały stanowić przedmiot umowy (z wyjątkiem klimatyzacji) był faktem. Sąd ustalił jednoznacznie, iż na terenie w pomieszczeniach pozostała klimatyzacja, która mogła być przedmiotem najmu, na który powołuje się powódka. Skoro jednak umowa najmu jest umową wzajemną, a jej celem jest wymiana ekwiwalentnych świadczeń kontrahentów Sąd

nie znalazł podstaw, by uznać, że żądane należności mogłyby stanowić odpowiedni czynsz najmu wyłącznie w zakresie klimatyzacji.

Z twierdzeń powoda wynika, iż przedmiot najmu stanowiło szereg różnego rodzaju ruchomości, z których instalacja klimatyzacyjna miała mieć wartość jedynie części całości, obowiązkiem powoda było wykazanie, jaka byłaby wartość czynszu w tym zakresie.

Sąd miał bowiem na uwadze, że zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu, spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. W ocenie Sądu brak było podstaw do dokonania weryfikacji jedynie w oparciu o wskazane w treści dokumentu umowy najmu, na którą powołuje się strona powodowa, wartości, za jakie najemca miał prawo wykupić poszczególne przedmioty. Regulacja ta jest wskazaniem umownym, umieszczonym w określonym kontekście kontraktu i jako taka nie zawsze może odzwierciedlać rzeczywistą wartość przedmiotów. Zwłaszcza, że rentowność poszczególnych ruchomości też mogła przedstawiać różne wartości.

Weryfikowanie wartości poszczególnych składników wyłącznie w oparciu o powyższe dane stanowiłoby w ocenie Sądu przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.). Tymczasem powódka nie zaproponowała środków dowodowych, które pozwoliłyby na dokonanie takiego wyliczenia. Powyższe ustalenia powodowały, iż Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia roszczenia powódki nawet w przypadku, gdyby uznać za autentyczną umowę pisemną załączoną do pozwu. Powyższe stało się podstawą do odstąpienia od prowadzenia postępowania dowodowego w tym zakresie.

Na marginesie jedynie wskazać należy, iż żądanie zapłaty najmu w okolicznościach niniejszych spraw mogło stanowić nadużycie prawa w rozumieniu przepisu art. 5 k.c. Zgodnie z powołaną regulacją nie można bowiem czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Zgodność czynności prawnej z zasadami współzycia społecznego jest zawsze zagadnieniem kontekstu faktycznego, tj. okoliczności danego wypadku. W relacjach między przedsiębiorcami zasady współzycia społecznego należy rozumieć jako zasady uczciwego obrotu, rzetelnego postępowania, lojalności, zaufania w stosunku do partnera umowy. Każda ze stron powinna powstrzymać się od wszelkich zachowań, które świadczą o braku respektu dla interesów partnera lub wywołują uszczerbek w tych interesach, (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2013 r. sygn. akt II CSK 557/12). Omawiana regulacja powinna winien znajdować zastosowanie w szczególnych przypadkach, gdy zastosowanie prawa spowodowałoby skutki niezgodne z zasadami współzycia społecznego bądź z przeznaczeniem danego prawa.

Po wysłuchaniu świadków i stron, dysponując przedłożonymi dokumentami, Sąd powziął wątpliwość odnośnie rzeczywistych relacji finansowo - majątkowych stron postępowania. Z zeznań wynika, iż w 2016 roku pozwana nie dysponowała przedmiotem najmu w znacznym zakresie już od wielu lat. W 2013 roku powódka przyjęła oświadczenie pozwanej, iż ta wypowiada udział w spółce stron. Powódka stała się likwidatorem spółki w momencie, kiedy żadne okoliczności nie wskazywały, że może dojść do dalszej współpracy.

Świadek E. P. i M. P. wskazywali na rozliczenia związane w funkcjonowaniem inwestycji, które nie znajdowały odzwierciedlenia z dokumentacji księgowej, a umowy mogły nie odpowiadać faktycznym zdarzeniom prawnym. M. P. wręcz wskazywał, iż ustalano wpisy w umowach, by „papierowo” się wszystko zgadzało. Pamiętać też należy, że powódka dysponowała dokumentem, zgodnie z którym rozliczenie czynszu najmu miało następować dopiero po trzech latach (§3), co poddaje pod wątpliwość społeczno - gospodarczy cel takiego kontraktu.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela stanowisko Sądu Najwyższego, zawarte w uchwale z dnia 11 stycznia 2018 roku (III CZP 93/17)., zgodnie z którym jednym z czynników odgrywających istotną rolę w ramach stosowania kryterium właściwości (natury) stosunku, jest sens gospodarczy umowy, identyfikowany w następstwie określenia przez strony świadczeń podstawowych. Wychodzi się bowiem z założenia, że pozostałe postanowienia powinny być - i

zwykle są - podporządkowane realizacji obowiązków głównych, stanowiąc z nimi spójną całość. Jeżeli jest inaczej, tzn. postanowienie dodatkowe podważa - w całości albo w istotnej części - sens społeczno-gospodarczy umowy, umowa jawi się jako wewnętrznie sprzeczna. Przykładem takiego zastrzeżenia jest właśnie wstrzymanie się ze spełnieniem świadczenia, które sprawia, że świadczenie wzajemne nie może być postrzegane jako ekwiwalentne. Nadto, że od listopada 2011 roku wynajmująca stała się współnikiem spółki (...), którą ostatecznie tworzyły strony niniejszego postępowania. Wynajmująca i najemca jako współnik (...)

Mając na uwadze powyższe Sąd doszedł do przekonania, iż roszczenie powódki nie zasługuje na uwzględnienie i na podstawie art. 659 § 1 k.c. a contrario oddalił powództwo w sprawach o sygn. akt VIII GC 1350/19 i VIII GC 1023/21.

O kosztach procesu Sąd orzekł każdorazowo na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. W postępowaniu o sygn. akt VIII GC 1350/19 pozwanej przyznano koszty obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika procesowego na podstawie § 2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie. W postępowaniu o sygn. akt VIII GC 1023/21 kosztami postępowania obciążono powódkę.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka zarzucając :

A) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności naruszenie art. 233 §1 k.p.c. i art. 227 k.p.c. - poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji zasady swobodnej oceny dowodów polegające na:

a) braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz dokonanie jego dowolnej, całkowicie sprzecznej z zasadami logiki i obiektywizmu oceny, a w szczególności w zakresie bezpodstawnego przyjęcia przez Sąd I instancji, że powódka (rzekomo) nie udowodniła faktu, iż należy się jej czynsz najmu za styczeń 2016 r. (w sprawie pod sygn. VIII GC 1350/19) i czynsz najmu za luty 2016 r. (w sprawie pod sygn. VIII GC 1023/21). Do wskazanych uchybień doszło między innymi z uwagi na pominięcie przez Sąd Rejonowy:

- rzeczywistej treści Umowy najmu rzeczy ruchomej z dnia 15.11.2020 r.
- rzeczywistej treści Umowy spółki cywilnej z dnia 28.04.2010 r.
- rzeczywistej treści Aneksu do Umowy spółki cywilnej z dnia 28.11.2011 r.
- rzeczywistej treści Aneksu do Umowy spółki cywilnej z dnia 30.11.2011 r.
- rzeczywistej treści Wypowiedzenia udziału (...) z dnia 03.09.2013 r. dokonanego

przez pozwaną.

- rzeczywistej treści zeznań świadków i stron.

b) dokonaniu błędnych ustaleń, że powódce nie przysługuje od najemcy (a zatem także od pozwanej) czynsz najmu za miesiąc styczeń i luty 2016 r., co jest stwierdzeniem całkowicie błędnym, gdyż obiektywnie jest dokładnie odwrotnie.

c) dokonaniu istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń, całkowicie sprzecznych z treścią materiału dowodowego zebranego w sprawie i w konsekwencji błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, że zgromadzony w aktach sprawy materiał dowodowy nie pozwala na uznanie, że powódce należy się od najemcy (a zatem także od pozwanej) czynsz najmu za miesiąc styczeń i luty 2016 r., podczas, gdy zgromadzony w aktach sprawy materiał dowodowy wprost to potwierdza.

B) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności naruszenie art. 243² k.p.c. poprzez pominięcie dowodów załączonych przez powoda do akt sprawy, a wskazanych w treści pkt. 1) a)

- niniejszej apelacji bez wydania postanowienia o pominięciu dowodu z tych dowodów, co faktycznie (uwzględniając treść wyroku) miało miejsce.

C) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności naruszenie art. 246 k.p.c. w zw. z art. 74 k.c. poprzez dopuszczenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność między innymi treści Umowy najmu rzeczy ruchomej i wynikającej z niej rozliczeń - w sytuacji gdy odpowiednia dokumentacja potwierdzająca treść stosunku prawnego łączącego strony została złożona do akt sprawy, a w/w Umowa najmu zastrzegła dla dokonania jej zmian formę pisemną pod rygorem nieważności.

D) naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 5 k.c. w zw. z art. 354 §1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i tym samym usankcjonowanie sytuacji w której pozwana (dłużnik), wbrew woli powódki (wierzyciela), zostaje zwolniona z obowiązku zwrotu czynszu najmu - co także stanowi naruszenie zasad współżycia społecznego.

E) naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 5 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące błędnym przyjęciem przez Sąd I instancji, że dochodzenie przez powódkę od pozwanej należnego jej czynszu najmu (za którego zapłatę pozwana ponosi odpowiedzialność solidarną z najemcą) stanowi naruszenie w/w przepisu.

F) naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 65 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie [i dokonanie niewłaściwej interpretacji i wykładni treści załączonych do pozwu dokumentów, wskazanych w treści pkt. 1) a) - niniejszej apelacji], co skutkowało błędnym przyjęciem i ustaleniem przez Sąd Rejonowy, że powódce nie przysługuje roszczenie o zapłatę czynszu najmu za miesiąc styczeń i luty 2016 r., a co jest stwierdzeniem całkowicie błędnym, gdyż zgodnie z właściwymi przepisami kodeksu cywilnego i treścią Umowy najmu rzeczy ruchomej (§3 ust. 1 i §4 ust. 3) powódce należy się czynsz najmu od najemcy (a zatem także od pozwanej), albo odszkodowanie stanowiące równowartość tego czynszu za okres do kiedy Umowa najmu miała trwać.

G) naruszenie przepisów prawa materialnego tj. 60 k.c. w zw. z art. 76 k.c., art. 77 k.c. i 65 k.c. poprzez ich błędną interpretację, skutkującą błędnym uznaniem, że to powódka swoim konkludentnym działaniem doprowadziła do zakończenia trwania Umowy najmu rzeczy ruchomej, podczas, gdy Umowa ta zawierała zastrzeżenie zmian w formie pisemnej (a więc także w kwestii wypowiedzenia), a żadna ze stron jej nigdy nie wypowiedziała. Powódka nigdy też nie dokonała jakiegokolwiek czynności, którą można uznać za odstąpienie od Umowy lub jej wypowiedzenie.

H) naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 659 k.c., art. 662 §1 k.c., art. 669 §1 k.c., art. 673 k.c., art. 380 k.c., art. 471 k.c. i art. 864 k.c. w zw. z art. 65 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i błędne uznanie przez Sąd I instancji - na podstawie treści dokumentów złożonych do akt sprawy, że powódce nie należy się czynsz najmu za okres styczeń i luty 2016 r. podczas, gdy jest dokładnie odwrotnie. Wynika to z faktu, iż:

- najemca (za którego zobowiązania odpowiedzialność solidarną ponosi także pozwana) nie uiścił należnego powódce czynszu najmu za wskazane okresy,
- Umowa najmu rzeczy ruchomej nie została wypowiedziana (ponadto jako Umowa zawarta na czas oznaczony nie mogła być skutecznie wypowiedziana),
- to pozwana wypowiedziała Umowę spółki cywilnej, co w konsekwencji spowodowało niemożność świadczenia przez ten podmiot na rzecz powódki ekwiwalentu jej świadczenia. Niemożliwym stała się więc zapłata czynszu najmu, wynikającego z Umowy najmu rzeczy ruchomej. Zatem pozwana ponosi wyłączną odpowiedzialność za taki stan rzeczy. Umowa najmu rzeczy ruchomej (w §3 ust. 1 i §4 ust. 3) wyraźnie wskazywała na prawo powódki do żądania zapłaty czynszu najmu, albo domagania się odszkodowania (stanowiącego równowartość czynszu za okres, na który Umowa ta została zawarta).

Powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki:

1) w sprawie rozpoznawanej pod sygnaturą akt VIII GC 1350/19 kwoty 31.980,00 zł wraz z odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych, liczonymi od tej kwoty od dnia 16.01.2016 r. do dnia zapłaty i kosztami postępowania, w tym

kosztami zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych (z tym zastrzeżeniem, że koszty postępowania z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku),

2) w sprawie rozpoznawanej pod sygnaturą akt VIII GC 1023/21 kwoty 31.980,00 zł wraz z odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych, liczonymi od tej kwoty od dnia 16.02.2016 r. do dnia zapłaty i kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych (z tym zastrzeżeniem, że koszty postępowania z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku),

3) zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych (w tym kosztów zastępstwa procesowego), z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku.

Z ostrożności procesowej, powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja okazała się niezasadna i podlegała oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy uznać za bezzasadny argument , iż sąd I instancji pominął dowody wskazane w pkt 1 „A” apelacji. Sąd w uzasadnieniu wskazał , iż dopuścił dowód z umowy spółki cywilnej , aneksu do tej umowy , wypowiedzenia udziału w spółce cywilnej. Co do umowy najmu sąd wskazał , iż potraktował go jako źródło danych o twierdzeniach powódki. Sąd dopuścił także dowód z zeznań świadków i stron. Nie można zatem przyjąć , iż sąd pominął owe dowody a zatem nie naruszył art. 243¹ kpc. Odnośnie umowy to wskazano przy tym w apelacji , iż chodzi o umowę najmu z 15 listopada 2020 r. co zapewne było oczywistą omyłką. Nie wiadomo przy tym na czym miało polegać pominięcie rzeczywistej treści wskazanych wyżej umów oraz zeznań. Apelacja nie wskazuje konkretnie jakich błędów sąd I instancji miał w szczególności dopuścić się przy ocenie zeznań świadków i stron i jakie to spowodowało skutki dla oceny materiału dowodowego. Nie może to być podstawą uzasadnia za uzasadniony zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc.

Co do zarzutu naruszenia art. 74 kc oraz art. 246 kpc , należy wskazać , iż po pierwsze pełnomocnik powódki nie składał w trybie art. 162 kpc zarzutu naruszenia przez sąd art. 246 kpc a ponadto żaden z przeprowadzonych dowodów nie prowadził do podważania samej treści umowy z 15 listopada 2010 r. Korzystanie z innych środków dowodowych oraz słuchanie świadków czy stron na inne okoliczności niż sam fakt dokonania czynności prawnej (np. złożenia oświadczenia wiedzy) jest dopuszczalne (por. Manowska Małgorzata (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1-477(16) , LEX el/2022). Należy przy tym wskazać , że pozwana nie złożyła wniosku o powołanie biegłego na okoliczność rzekomego sfałszowania jej podpisu pod umową.

Za uzasadniony należy natomiast uznać zarzut dotyczący naruszenia 60 k.c. w zw. z art. 76 k.c., art. 77 k.c. i 65 k.c. poprzez ich błędną interpretację, skutkującą błędnym uznaniem, że to powódka swoim konkludentnym działaniem doprowadziła do zakończenia trwania umowy najmu. Niewątpliwie umowa ta w § 9 zawiera zapis , iż wszelkie jej zmiany wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności. Zgodnie z art. 77 § 2 kc , jeżeli umowa została zawarta w formie pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej, jej rozwiązanie za zgodą obu stron, jak również odstąpienie od niej albo jej wypowiedzenie wymaga zachowania formy dokumentowej, chyba że ustawa lub umowa zastrzega inną formę. Z kolei w myśl art. 77 § 3 kc , jeżeli umowa została zawarta w innej formie szczególnej, jej rozwiązanie za zgodą obu stron wymaga zachowania takiej formy, jaką ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia; natomiast odstąpienie od umowy albo jej wypowiedzenie powinno być stwierdzone pismem. Oczywistym jest zatem , iż błędnie sąd I instancji przyjął , że powódka mogła od umowy odstąpić poprzez czynności konkludentne. Bezsporne przy tym jest , iż powódka nie złożyła żadnego oświadczenia na piśmie o wypowiedzeniu umowy najmu.

Jednakże mimo tego uzasadnionego zarzutu wyrok sądu I instancji jest prawidłowy. Niewątpliwym jest, że pozwana wypowiedziała ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2013 roku umowę spółki cywilnej zaś żadna ze stron nie wypowiedziała umowy najmu z 15 listopada 2010 r., przy czym pozwana – zgodnie z umową – nie mogła tego dokonać. Jednakże, co także było bezsporne, powódka umowę najmu zawierała nie będąc współnikiem spółki cywilnej (...). Stała się nim 28 listopada 2011 r. a dnia 30 listopada 2011 r. ze spółki ustąpiła P. S. (2), w związku z czym powódka i pozwana były od tego momentu jedynymi współnikami tej spółki. Zgodnie z art. 864 kc powódka, zaczęła zatem od 28 listopada 2011 r. odpowiadać za powstałe od tego dnia zobowiązania spółki wynikające m. in. z umowy najmu, którą zawierała jako wynajmująca. Nastąpiło zatem z tym dniem zlanie się (konfuzja) uprawnień i obowiązków powódki jako osoby wynajmującego i najemcy. Należy zatem przyjąć, iż z datą 28 listopada 2011 r. nastąpiło wygaśnięcie roszczeń powódki jako wynajmującej, gdyż nie można jednocześnie występować po dwóch stronach zobowiązania.

Jak ujmuje się w doktrynie i orzecznictwie, kodeks cywilny nie zawiera definicji „konfuzji” ani też konkretnego przepisu regulującego następstwa prawne połączenia długu i wierzytelności w jednej osobie. Przepis taki nie jest jednak konieczny bowiem z samego charakteru i natury zobowiązania wynika, iż konieczne jest istnienie dwóch stron stosunku zobowiązaniowego, a w przypadku połączenia długu i wierzytelności w jednej osobie zobowiązanie to wygasa. Jak powszechnie przyjmuje się w literaturze prawniczej oraz orzecznictwie, warunkiem koniecznym trwania zobowiązania jest istnienie dwóch stron - wierzyciela i dłużnika nikt bowiem nie może sam od siebie żądać spełnienia świadczenia ani też go egzekwować (por. uchwały SN; z 10 marca 1983 r. III CZP 3/83 OSNC 1983/8 poz. 115 czy z 7 lutego 2008 r. III CZP 115/07 OSNC 2008/9 poz. 96 oraz W. Czachórski Zobowiązania. Zarys wykładu Warszawa 1974 s. 274 lub Z. Radwański Prawo cywilne - część ogólna Warszawa 1999 s. 104). „Konfuzja” jest instytucją prawa cywilnego, która powstaje w wyniku połączenia długu i wierzytelności w jednej osobie, powodując wygaśnięcie zobowiązania bez zaspokojenia wierzyciela (por. T. Hencelowski, Instytucja konfuzji w polskim prawie cywilnym, PPH nr 4/2011 r.s. 51-56). Przedstawiając to obrazowo: podmiot zaciągający pożyczkę zobowiązany jest wykazać ją w swoich pasywach jako zobowiązanie a pożyczkodawca w swoich aktywach jako należność. W wyniku przejęcia majątku pożyczkodawcy dochodzi do wygaśnięcia zobowiązania czyli zniwelowania pasywów po stronie pożyczkobiorcy z jednoczesną utratą odpowiadających im aktywów. Dochodzi tutaj do sytuacji braku konieczności zwrotu aktywów po stronie pożyczkobiorcy z jednoczesnym brakiem możliwości dochodzenia ww. wierzytelności (tak WSA we Wrocławiu w wyroku z dnia 23 września 2016 r., I SA/Wr 597/16).

Już zatem z tej przyczyny powódka nie mogła dochodzić jakichkolwiek roszczeń dotyczących czynszu najmu (czy ewentualnego odszkodowania, również wynikającego z tej umowy) za styczeń i luty 2016 r., gdyż nie była w tym okresie już wynajmującą a pozwana - najemcą. Nie ma zatem znaczenia okoliczność, że pozwana nie wypowiedziała umowy najmu z 15 listopada 2010 r.

Ponadto słusznie pozwana wskazuje, iż powódka - kierując pozew o zapłatę w niniejszej sprawie - dokonała wyboru jednego ze współników spółki cywilnej, stosując zasadę, iż za zobowiązania spółki cywilnej, współnicy spółki odpowiadają solidarnie. Powódka nie mogła „wybrać” drugiego ze współników jako pozwanego (czyli samej siebie), ponieważ nie można być w procesie (w takiej konfiguracji i przy takim stanie faktycznym) stroną powodową i pozwaną. W konsekwencji powódka nie mogłaby pozwać samej siebie. Takie powództwo, niezależnie od wygaśnięcia roszczeń powódki, należy uznać także za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Ma tutaj rację pozwana twierdząc, iż taka sytuacja byłaby polem do nadużyć ze strony nierzetelnych współników, którzy mogliby zawierać „z samym sobą” umowy, nie regulować jako spółka zobowiązań, a następnie egzekwować dług od drugiego współnika w całości.

Nie negując przy tym okoliczności, iż to pozwana dokonała wypowiedzenia umowy spółki cywilnej i nawet hipotetycznie aprobując pogląd powódki, iż było to przyczyną, dla której niemożliwy był dalszy najem nieruchomości gdzie znajdowały się tory bowlingowe, należy wskazać, że tory te zostały sprzedane w 2015 r. przez Ł. S. (2) osobie trzeciej, co wynika z jego zeznań. Jeśli by więc nawet uznać, iż do tego okresu powódka miałaby prawo żądać czynszu najmu, to niewątpliwie już w 2016 r. pozwana nie miała możliwości korzystania z przedmiotu najmu (poza urządzeniami klimatyzacyjnymi) i była to okoliczność wiadoma powódce. Żądanie zapłaty lub odszkodowania z tytułu czynszu najmu za okres, kiedy najemca nie może dysponować przedmiotem najmu, gdyż znajduje się on w posiadaniu

osoby trzeciej i sam go nie usunął , niewątpliwie należy uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Jak wynika z art. 659 § 1 kc wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do używania przez czas oznaczony lub nieoznaczony. Jest to podstawowy obowiązek wynajmującego. Pozwana niewątpliwie w 2016 r. nie miała już możliwości korzystania z przedmiotu najmu. W takiej sytuacji umowa najmu nie mogła być wykonywana z przyczyn niezależnych od najemcy, tak więc również z tej przyczyny powództwo jest niezasadne jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Prawidłowo zatem sąd I instancji przyjął , iż już tylko biorąc pod uwagę treść art. 5 kc powódka nie miała prawa domagać się od pozwanej czynszu najmu za miesiące styczeń i luty 2016 r. , niezależnie od okoliczności , iż za okres od grudnia 2011 r. powódka nie mogła się domagać czynszu z racji tego , że straciła przymiot wynajmującego. To samo dotyczy ewentualnych innych roszczeń wynikających z umowy najmu z 15 listopada 2010 r. , gdyż przysługiwały one wynajmującemu , którym powódka od 28 listopada 2011 r. już nie była.

W związku z powyższym apelację oddalono na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego , dotyczącego połączonych spraw VIII GC 1350/19 oraz VIII GC 1023/21 orzeczono zgodnie z art. 98 kpc. Na koszty te składają się koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika pozwanej w wysokości łącznie 3.600 zł (po 1.800 zł od każdej z połączonych spraw) obliczone zgodnie z § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie. O odsetkach należnych z tytułu kosztów postępowania orzeczono zgodnie z art. 98 § 1¹ kpc.